

פרוטוקול מס' 242

מישיבת ועדת הכנסת
יום ג', כ"ו בסיון תשל"ג-26.6.73, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:
מ. ברעם - מ"ם היו"ר
מ. ביבי
י. בן-מאיר
א. הרמל
א. כץ (במקום חה"כ מ. גמליאל)
צ. צימרמן
א. רזיאל-נאור
י. רפאל

מוזמנים:
נ. לורך - מזכיר הכנסת
ג. יעקבסון - סגן מזכיר הכנסת
י. למברגר - חשב הכנסת
ג. קיסרון - יועץ משפטי לחברי הכנסת
א. בר-זכאי - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: צ. ספרן

- סדר היום: א. הקדמת הדיון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 4), תשל"ג-1973.
ב. סדרי ישיבות הכנסת.
ג. קביעת הוועדה שתדון בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ג-1973.
ד. קביעת הוועדה שתדון בהצעת חוק של חבר-הכנסת ש. סיקוניס - חוק להבטחת זכויות העובדים, תשל"ג-1973.
ה. חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 10), תשל"ג-1973.
ו. קביעת הזמן לדיון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 4), תשל"ג-1973.
ז. החלטת שכר חברי הכנסת, תשל"ג-1973.
ח. החלטה בדבר גמלאות לחברי הכנסת ולשאיניהם.
ט. החזר היוון קיצבת חבר-כנסת לשעבר.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ברעם:

א. הקדמת הדיון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 4), תשל"ג-1973

לפני פניה של מזכיר הכנסת:
"רצוף בזה העתק מכתבו של מזכיר הממשלה אל יושב-ראש הכנסת בענין חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 4), תשל"ג-1973. בהתאם לסעיף 2 שבמכתב מועברת בזה לוועדת הכנסת בקשת הממשלה להחליט על הקדמת הדיון בהצעת חוק זאת".

אני מבין שהכוונה היא לשחרר מהנחה של 48 שעות ולהסתפק ב-24 שעות.

י. בן-מאיר: יש צו, לא צריך חוק.

היו"ר מ. ברעם: כתוב - "כדי להסיר כל ספק".

הוחלט: להקדים את הדיון בחוק בהתאם לסעיף 87(ג) של החקנון.

ב. סדרי ישיבות הכנסת

ג. לורד:

היושב-ראש והסגנים הגיעו למסקנה כי על סנת לעמוד בסדר היום יצטרכו לקיים ישיבות מליאה בכמה ימי ה' בשבוע מעתה ועד סוף הכנס, במידה והיושב-ראש והסגנים ימצאו זאת לנכון. הכוונה להתחיל לקיים ישיבת מליאה ביום ה' הבא משעה 11.00 ואילך, כי לפי החשבון שנעשה אנחנו נמצאים בגרעון של 12 שעות עד סוף הכנס.

י. בן-מאיר:

אני מתנגד לבקשה של היושב-ראש והסגנים. בזמן האחרון מארגנים לנו היושב-ראש והסגנים סדר יום עמוס מדי, שקשה לעמוד בו. ביום ד' האחרון בשארנו עד שעה 18.00, כאשר ישנו במליאה 5-6 חברי כנסת בלבד - דבר שאינו מכוונד ואינו טוב. אנחנו נתונים עכשיו בעונת בחירות וכל אחד מחברי הכנסת עסוק מאד. לא רק שאיננו צריכים לקבל את בקשת היושב-ראש והסגנים, אלא שילינו לפנות אליהם בבקשה שיגבילו את סדר היום לדברים החיוניים ביותר שהכנסת חייבת לסיים אותם. נשאר עבודה גם לכנסת הבאה אחרינו. על היושב-ראש והסגנים לארגן סדר יום פחות עמוס.

א. רוזאל-נאור:

הכנסת אינה יכולה לבקש לצמצם את זמן עבודתה או להפחית מימי העבודה.

י. בן-מאיר:

לא הצעת זאת. הצעת שיהיה סדר יום רגיל ולא עמוס מדי, כמו תמיד.

א. רוזאל-נאור:

אם יש לפעמים צורך לשבת גם ביום ה', אינני מתנגדת.

היו"ר מ. ברעם:

אני מתנגד שניתן הנחיה ליושב-ראש והסגנים להעמיד בסדר היום רק דברים חשובים. יש דברים הנראים לאחד חשובים, ואילו לשני - פחות חשובים. יש התחייבות של הכנסת לסיים חוקים, יש לכנסת עבודה שעליה לסיים, והיושב-ראש והסגנים מבקשים הרשאה בלבד לקיים ישיבות ביום ה'. הם עצמם ישקלו מתי יש צורך בכך.

י. רפאל:

הלחץ שקיים על הכנסת איננו בריא, כי לא צריך לקבל חוקים בחיפזון, ואילו הרושם עכשיו הוא שאנו עושים עבודה בחיפזון. איש לא מציע לקצר את המושב ולהקדים את נעילתו, אך לא קרה שום דבר המחייב להוסיף ימים ולהוסיף שעות. לא קרה שום דבר בלתי רגיל, המחייב להפוך את יום ד' ליום עבודה ארוך מן הנהוג במשך כל ארבע השנים. אם יש חוקים שמישהו יזם אותם ורוצה להעביר אותם, הרי מסילא לא נסיים אותם בכנסת הזאת

י. רפאל:

והם יועברו לכנסת הבאה, מה גם שנתחילת כל כנסת עובדים חודשים עד שמתחילים לעבוד. צריך לבקש את היושב-ראש והסגנים שינהגו כמו תמיד.

א. הראל:

אני תומך בבקשה היושב-ראש והסגנים, כי חברי הכנסת צריכים לדעת שישנם חוקים שאינם בתחום האבסטרקטי, אלא בתחום הנוגע לאזרחים, והאזרחים מחכים שהכנסת תחוקק אותם. יש חוקים בתחום הסוציאלי הנוגעים לחוגים מסויימים של אזרחים.

י. רפאל:

היום יתחילו לדון בחוק, שאיש לא מעלה על הדעת שייסימו אותו בכנסת הזאת, כי הדיון בו יימשך שעות וימים. בשביל מה זה היה נחוץ? מה זה יתן לכנסת ולאזרח?

היו"ר מ. ברעם:

כל הכנסת רוצה בחוק הזה. ברגע שהחוק יועבר לוועדה, אפשר יהיה אולי ילם לסיים אותו בכנסת הזאת, בזמן פגרת הכנסת.

א. הראל:

מכל מקום לא ייחכן שנגביל את הכנסת, שדווקא עם סיום הקנדציה לא תוכל לגמור כמה חוקים שהם חיוניים.

י. בן-מאיר:

אולי אפשר לסייג את ההרשאה ליושב-ראש ולסגנים במשהו?

היו"ר מ. ברעם:

כתוב: "במידה והדבר יראה בעינייהם כנחוץ". הם ישקלו ויחליטו.

הוחלט: להתיר ליושב-ראש הכנסת ולסגנים להוסיף ישיבת הכנסת בימי ה' בשבוע מעתה ועד סוף הכנסת, במידה והדבר יראה בעינייהם כנחוץ.

ג. קביעת הוועדה שתדון בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות ומסגניו וכהונתם). תשל"ג-1973

היו"ר מ. ברעם:

קיבלנו סכתב ממזכיר הכנסת בעניין זה:

"באתי להודיעך, כי בישיבת הכנסת אחסול הוחלט להסיל על ועדת הכנסת לקבוע את הוועדה שתדון בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות ומסגניו וכהונתם), תשל"ג-1973, מטעם חברי הכנסת: מ. אביזוהר, מ. בן-פורת, מ. ברעם, ג. האוזנר, י. הורביץ, י. יפרח, מ. סורקיס, ח.י. צדוק ו-ש. תמיד - בדיון סוקדם."

היו חברי כנסת שסברו כי מן הראוי שוועדת הפנים תספל בעניין זה, גם מתוך כך שיש עומס גדול על ועדת החוקה, חוק ומשפט. בכל זאת, לאחר בירור, אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט מתוך הנחה שחברי הוועדה ויושב-ראש הוועדה יודעים שהרוב הגדול בכנסת רוצה שחוק זה יגיע לקריאה ראשונה, שניה ושלישית עוד בכנסת הזאת. אני מקווה שוועדת החוקה, חוק ומשפט תעשה מאמץ על מנת להיענות למשאלה זו.

א. הראל:

אני מציע להעביר את החוק לוועדת הפנים, לא משום שאינני מעריך את ועדת החוקה, חוק ומשפט, אלא מתוך כך שכל אחד יודע שאם יש סיכוי שחוק זה יחול בבחירות הקרובות, הרי זה רק על ידי כך שהעניין יידון בוועדת הפנים. אם החוק לא יידון בוועדת הפנים, דבר זה לא יתגשם. אני חושב שבהחלטה להעביר את החוק לוועדת הפנים ייבחן הדבר.

א. רוזיאל-נאור:

כל חוקי הבחירות נידונים בוועדת החוקה, חוק ומשפט, ואינני רואה במה ייחוסו וייחודו של חוק, שהוצע על ידי מספר חברי כנסת וקרה לו מה שקרה. שום דבר אינו מחייב שינוי מן המסלול הרגיל. מקומם של חוקי בחירות בוועדת החוקה, חוק ומשפט, והוא הדין גם לגבי חוק זה.

היו"ר מ. ברעם: חוק זה נדון בכנסת הרביעית, ב-1959, דווקא בוועדת הפנים.

א. הרמל: חוק הרבנות הוא גם כן חוק בחירות.

היו"ר מ. ברעם: אני נמנה עם החתומים על החוק ורוצה שהחוק יאושר בכנסת הזאת לקראת הבחירות הקרובות. החוק הזה נדון בוועדת החוקה, חוק ומשפט במשך זמן רב, כמעט שבע שנים, ויש לי אמונה שחברי הוועדה יעשו את הכל כדי שהחוק יגיע לקריאה ראשונה, שניה ושלישית בכנסת הקיימת.

ה צ ב ע ה

בעד העברת הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט - רוב
בעד העברת הצעת החוק לוועדת הפנים - מיעוט
נמנעים - אחד

הוחלט: בהתאם לסעיף 91(א) של התקנון להעביר את הדיון בהצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ד. קביעת הוועדה שתדון בהצעת חוק של חבר-הכנסת ש. מיקוניס - חוק להבטחת זכויות העובדים. תשל"ג-1973

היו"ר מ. ברעם: הוטל עלינו לקבוע את הוועדה שתדון בהצעת חוק של חבר-הכנסת מיקוניס - חוק להבטחת זכויות העובדים, תשל"ג-1973. חבר-הכנסת מיקוניס הציג להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת העבודה. שר המשפטים הציג להעביר לוועדת החוקה, חוק ומשפט, וניסוקו היה שהצעה דומה, של חבר-הכנסת שחל, גידונה באותה ועדה. חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו הציגה בקריאה ביניים להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת העבודה.

י. בן-מאיר: אני מציע לקבל את הצעתו של שר המשפטים ולהעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט. הנושא הספציפי מתאים כפי כול לוועדת העבודה, אבל האמת היא שמדובר פה בחוק הבא לקבוע את הקדימה של תשלום פיצויי פיסורים, במקרה של פשיטת רגל, לעומת חברות אחרות. קיים כאן מכלול בעיות מסובכות של פשיטת רגל וקדימויות.

היו"ר מ. ברעם: גם לי נדמה שכל העניינים האלה נידונים בוועדת החוקה, חוק ומשפט, וטוב אם נקבל את דעה שר המשפטים.

הוחלט: בהתאם לסעיף 91(א) של התקנון להעביר את הדיון בהצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ה. חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 10). תשל"ג-1973

היו"ר מ. ברעם: הכנסת החליטה להעביר את החוק להכנה לקריאה שניה ושלישית. התייעצתי עם היועצים המשפטיים, הטוענים שאיננו צריכים לעשות שום תיקון לגבי חברי הכנסת הנמצאים בגימלאות וכי יש לנו אסמכה כוללת לגבי חוק הגימלאות לחברי כנסת. אותה הצעת חוק שנכין לחברי הכנסת, נכין גם לחברי הכנסת שפרשו לגימלאות. הודעתי גם מעל במת הכנסת, כי הכוונה שחוק זה יחול גם על חברי הכנסת בגימלאות. זוהי, כמובן, המסגרת של האסמכה, אחר כך נביא החלטה מפורטת.

אני מעמיד את החוק להצבעה.

ה צ ב ע ה

הוחלט: לאשר את החוק ולהניחו על שולחן הכנסת לקריאה שניה ושלישית.

ו. קביעת הזמן לדיון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 4),
תשל"ג-1973

היו"ר מ. ברעם: סיעה גח"ל בכנסת מבקשת דיון סיעתי.

א. רוזיאל-נאור: אני מבקשת 6 שעות לדיון.

היו"ר מ. ברעם: אני מציע שעתיים, ביחוד לנוכח העובדה שאתמול, בדיון על משרד החינוך והתרבות, הוא דיון כל כך חשוב ויסודי, היו בסוף הישיבה 6-7 חברי כנסת.

י. רפאל: אני מציע 3 שעות.

הוחלט: לקבוע 3 שעות לדיון.

ז. החלטת שכר חברי הכנסת, תשל"ג-1973

היו"ר מ. ברעם: כזכור לכם החליטה הכנסת להסמיך אותנו להשוות את שכרם של יושבי-ראש הוועדות לשכרם של סגני יושבי-ראש הכנסת, ועל יסוד כך התעורר ויכוח ליושבי ראש של אילו ועדות הכוונה. אני הבינותי - ואף התחזקתי בדעתי - שהכוונה ליושבי ראש הוועדות הקבועות של הכנסת - ליושבי ראש 9 הוועדות המעוגנות בתקנון. באו חברי כנסת וטענו שנוצרו ועדות, בנוסף לתשע הקבועות, שאף הן מעוגנות בתקנון בתוקף סעיף 16 שבו. לאור טענה זו אני מציע שבסעיף 2 להחלטת שכר חברי הכנסת אמר שהכוונה גם ליושבי-ראש ועדות שנבחרו לפי סעיף 16, כלומר אותן ועדות שהכנסת החליטה שהיא מקימה אותן.

י. בן-טאיר: על אילו ועדות זה יחול?

היו"ר מ. ברעם: חשבת שזה יחול גם על הוועדה לחוק האיגוד השיתופי וגם על הוועדה לאקולוגיה, אבל נאמר לי שהוועדה לאקולוגיה לא הוקמה לפי סעיף 16.

ג. קיסרון: את הוועדה לחוק האיגוד השיתופי הקימו לפי סעיף 15.

מ. ברפי: הקימו אותה לפי סעיף 16 כוועדה מיוחדת לענין מסויים.

היו"ר מ. ברעם: בסעיף 16 של התקנון נאמר: "הכנסת תבחר זמן לזמן, לפי הצעת ועדת הכנסת, ועדה לענין מסויים שדינה לכל דבר, פרט לחקופת כהונתה, כדין ועדה קבועה, אם לא קבעה הכנסת הוראות אחרות." הוועדה לחוק האיגוד השיתופי נבחרה על יסוד סעיף 16 - היתה גם הצבעה בכנסת - ודינה כדין ועדות קבועות אחרות. מסתבר שאת הוועדה לאקולוגיה לא הקימו על פי סעיף זה. אני מציע לכלול בסעיף 2 של החלטה גם יושבי-ראש ועדות שנבחרו על פי סעיף 16 של התקנון.

י. רפאל: החלטנו החלטה שיש בה הגיון מסויים - לתת תוספת לשכרם של יושבי-ראש ועדות. יושבי-ראש ועדות קבועות. מה למשל דינה של הוועדה לחוקי יסוד?

היו"ר מ. ברעם: זו ועדת משנה של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

י. רפאל: אבל זו ועדה קבועה. גם הוועדה לרוח מבקר המדינה היא ועדת משנה, אך זו ועדה קבועה. הוועדה לאקולוגיה היא ועדה קבועה. היא לא נבחרה לצורך תפקיד מסויים, שבעבור זמן מה הוא מתבטל. בדיוק להיפך: דווקא הוועדה לחוק האיגוד השיתופי היא ועדה המוגבלת בזמן, כשם שמדי פעם בפעם בוחרים ועדות אד-הוק לענין מסויים או מקימים ועדות משותפות לענינים מסויים. אם בכלול את כל אותן הוועדות, אין לענין סוף. עלינו לחזור להגדרה של ועדה קבועה, ולפי הגיון זה הוועדה לאקולוגיה היא ועדה קבועה, ולא כן הוועדה לחוק האיגוד השיתופי, שכאשר תסיים את החוק היא מסתלקת.

א. רזיאל-גאור:

בוודאי שיש ועדות משנה שצריך לראותן
כוועדות קבועות, ביחוד אם מדובר על
ועדה כמו ועדת משנה לחוקי היסוד. אם קיבלנו את ההחלטה שחוקת מדינת
ישראל הצטבר לאט לאט מחוקי היסוד, הרי שזו למעשה ועדה קבועה, שצריך
היה להוסיף אותה ללוח הוועדות. אם נגלל סיבות שונות לא מצאו לנכון
לחמוך בהצעה זו, אין בזה כדי לשנות את מהותה של הוועדה, שבלי שום ספק
תהיה לה עבודה גם בכנסת השמינית והחשיעית, עד אשר תתקבל החלטה שיש
כבר חוקה. ועדה זו היא בבחינת ועדה קבועה, שצריך להחיל עליה את הדין
כמו על תשע הוועדות הקבועות האחרות. הוא הדין לגבי הוועדה לאקולוגיה.
אקולוגיה זו רעה חולה שאינה מתחסלת סדר.

י. רפאל:

וגם ועדת המשנה לפניות הציבור.

א. רזיאל-גאור:

נכון, והוא הדין גם לגבי הוועדה לדוח
מבקר המדינה. אלה הן ועדות משנה אך

ועדות קבועות.

הי"ר מ. ברעם:

מה דינה של הוועדה למשכורת חברי הכנסת?

י. רפאל:

גם היא קבועה.

א. רזיאל-גאור:

אם הוועדות מוקמות לדין בעניינים
מסוימים, צריך להיות מצבן כמצב תשע

הוועדות הקבועות שנקבעו עוד בימי הכנסת הראשונה.

אני תומכת בדברי חברי הכנסת רפאל לגבי
הוועדה לחוק האיגוד השיחופי. אמנם יש בחוק כחמש-מאות סעיפים, אבל פעם
הוא יגיע ליו"ר סוף.

מ. ביבי:

לדעתי הרחיקו לכת בפרשנות המלה "קבועה"
והענין צריך להיות הרבה יותר מצומצם.
יש ועדות קבועות הנבחרות בתחילת כהונתה של קדנציה ומסתיימות בסוף
הקדנציה, אבל אינן מעוגנות בתקנון. לפי עניות דעתי כאשר מדובר בתקנון
על ועדה קבועה, הכוונה לתשע הוועדות המעוגנות בתקנון, שעם תחילתה של
כל קדנציה חייבת הכנסת לבחור בהן. אם לא כן, נמצא את עצמנו במצב שבוועדת
החוקה, חוק ומשפט יש עוד שלוש ועדות קבועות הנבחרות בתחילתה של כל
קדנציה ומסתיימות בחום כהונתה של הקדנציה, והוא הדין בוועדת הכספים
ובוועדות רבות אחרות הנוצרות ועדות משנה. הענין יילך ויסתכן אם נחרוג
מהתחום הקבוע של תשע הוועדות המעוגנות בתקנון.

היום, כשאנחנו נמצאים בשלהי הקדנציה,
אני מציע שנסתפק בתשע הוועדות המעוגנות בתקנון ונשאיר את השלמת המלאכה
לבאים אחרינו.

הי"ר מ. ברעם:

בהחלטה צריך לתת סימן היכר כלשהו. לא
ייתכן שנכתוב סתם - הוועדה לאקולוגיה.
אולי בכנסת השמינית לא יבחרו בה ויטילו את התפקיד על אחת הוועדות?
זוהי ועדה משותפת אד-הוק. שום ועדה משותפת איננה מתקיימת גם בכנסת הבאה.
אם יושב-ראש הוועדה לאקולוגיה, מדוע לא גם יושב-ראש הוועדה למשכורת
חברי הכנסת? מדוע לא יושב-ראש הוועדה למשכורת שרים ושופטים, חברי-הכנסת
בדר, העובד קשה, אולי אפילו יותר מאשר יושב-ראש הוועדה לחוקי יסוד?

י. בן-מאיר:

אז נכלול את יושבי ראש כל ועדות המשנה.

הי"ר מ. ברעם:

אני נגד זה.

בא אלי חברי-כנסת ואמר לי שיש לתת סימן
היכר, וסימן ההיכר הוא וצ"ח שנבחרה על פי סעיף 16, שדינה כדין כל ועדה
קבועה בכנסת. רציתי להאחז בסימן היכר זה. אם לא מקבלים אותו, אני חוזר
להצעת המפורטת, שיש רק תשע ועדות קבועות.

ג. סטרוב:

אם תתקבל הצעתו של חברי-הכנסת ברעם
היה סעיף 2 של החלטה מנוסח כך:
לסגן יושב-ראש הכנסת וליושב-ראש ועדה מהוועדות הקבועות של הכנסת המנויות
בסעיף 12 לתקנון הכנסת, ישולם שכר יסוד בשיעור של 80% משכר היסוד של שר.

ה ע ב ה

הוחלט: לאשר את ההחלטה בכפוף לחיקונים הבאים:
בסעיף 2 יבוא - לסגן יושב-ראש הכנסת וליושב-ראש ועדה
מהוועדות הקבועות של הכנסת, הסנויות בסעיף 12 לתקנון,
ישולם שכר-יסוד בשיעור של 80% משכר היסוד של שר
בסעיף 5 ד בסקום ט"ו בסיון תשל"ג (15 ביוני 1973)
יבוא "א" בסיון תשל"ג (1 ביוני 1973).

ח. החלטת גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון (חברי הכנסת ושאיניהם)

ג. קיסרון: לפי בקשת יושב-ראש ועדת המשנה הכינותר
גם תיקון להחלטת ועדת הכנסת בענין
הגימלאות. כידוע לכם, לפי ההחלטה בדבר הגימלאות, יש חישוב מסויים לקביעת
המשכורת הקובעת של חבר-כנסת, שבזמן כהונתו כחבר-הכנסת כיהן גם כסגן שר
או כסגן יושב-ראש הכנסת. כיוון שהוא קיבל משכורת יותר גבוהה מזו של
חבר-כנסת רגיל, אנחנו מתחשבים בכך גם בחישוב הגימלה. לדוגמה: כיהן
כחבר-כנסת עשר שנים, מהן חמש שנים כסגן יושב-ראש. בהתאם להחלטה הקיימת
אנחנו מחשבים את משכורתו לענין הגימלאות כך: חמש שנים חבר-כנסת - כלומר,
משכורת של חבר-כנסת פי 60 חודשים; חמש שנים כסגן יושב-ראש - כלומר, משכורת
של סגן יושב-ראש פי 60 חודשים. מצרפים את שני הסכומים הללו ומחלקים
אותם ב-120 חודשים.

לפי ההגיון צריך אותו כלל לחול גם על
יושבי-ראש הוועדות. השאלה היחידה היא: האם זה צריך לחול לגבי התקופה
שבתור יושב-ראש ועדה קיבל חבר-הכנסת משכורת גבוהה יותר, היינו - מ-1
ביוני לפי החלטתכם, או שיש להחיל זאת רטרואקטיבית גם לגבי התקופה שבה
כיושב-ראש ועדה, אך לא קיבל עדיין משכורת יותר גבוהה?

י. רפאל: מה על אותם חברי כנסת שהיו יושבי-ראש
ועדות ועכשיו אינם יותר יושבי-ראש ועדות?
האם גם להם תהיה זכות לקבל?

ג. קיסרון: על זה אתם צריכים להחליט.

אני ניסחתי זאת לפי הכלל הקיים. היינו,
מתחשבים לצורך העלאת הגימלה בחקופה שהיתה גם העלאת המשכורת. לכן בהצעה
שלפניכם נאמר: "לענין זה דין כהונה כיושב-ראש ועדה מהוועדות הקבועות
של הכנסת אחרי יום א' בסיון תשל"ג (1 ביוני 1973) כדין כהונה כסגן".
היינו, אנחנו מתחשבים בכהונתו כיושב-ראש אך ורק מיום שהוא מקבל משכורת
גבוהה יותר, כלומר - מ-1 ביוני 1973.

ז. צימרמן: כל החשבון הזה של סמוצע אינו נהוג לגבי
שום קביעת גימלאות של עובדהמקבל משכורת.
תמיד קובעים לפי המשכורת האחרונה שקיבל.

ג. קיסרון: לעתים זה יכול לפעול בכיוון הפוך, כלומר
לרעה, כמו במקרה שחבר-כנסת היה סגן
יושב-ראש הכנסת ואילו אחר כך לא מילא תפקיד זה.

ז. צימרמן: לכן יש לי באמת שתי הסתייגויות: קודם
כל אני חושב שצריך לקבוע את הגימלה
של חבר-הכנסת - בין אם הוא סגן שר, סגן יושב-ראש הכנסת או יושב-ראש
ועדה - לפי המשכורת האחרונה שקיבל, כי אחרת אנחנו סוטים מן המקובל
ביחסי העבודה בכל השטחים. שנית - לגבי הכנסת, שהיא מוסד מיוחד בו יכול
חבר-כנסת שכהן כיושב-ראש ועדה להמשיך להיות חבר-כנסת מבלי שיהן כיושב-
ראש ועדה, יש לקבוע שלצורך חישוב הגימלה יש להביא בחשבון את המשכורת
הגבוהה ביותר שקיבל אי פעם אותו חבר-כנסת, אם כסגן שר, אם כסגן יושב-ראש
או אם כיושב-ראש ועדה.

ג. קיסרון: לגבי סגני שרים זה נשאר כפי שהיה קודם.

ז. צימרמן: אז לגבי סגני יושב-ראש ויושבי ראש ועדות.

צ. צימרמן:

אני מציע איפוא את התיקון הבא: הגימלה לחבר-הכנסת תיקבע לפי המשכורת הגבוהה ביותר שקיבל אי פעם עקב מילוי תפקידו.

הי"ד מ. ברעם:

איננו דנים על תיקון כולל ולא זה הנושא העומד על סדר היום. אנחנו רוצים לתקן דבר שנראה לי לא כפרוטקציה לחברי הכנסת, אלא כצדק לחברי הכנסת. אם הכרנו שיש לתת יותר ליושבי-ראש ועדות, מותר לתת גם ליושבי-ראש שפרשו. את ההצעה שמציע חבר-הכנסת צימרמן צריך להעביר לוועדת המשנה, כי היא טעונה בירור, ואני מציע שאנו לא נדון על כך.

י. רפאל:

לאמיתו של דבר לו היינו נוהגים לגבי חברי הכנסת כמו לגבי כל עובד שכיר במדינה, לא היה איש מעלה על הדעת שיש מצב בו מורידים לחבר-הכנסת מן המשכורת כל זמן שהוא עובד. מעבירים אותו לתפקיד זה או אחר, אך המשכורת נשארת אותה המשכורת. אם מישהו מילא תפקיד של מנהל כללי והעבירו אותו אחר כך לתפקיד של יועץ, משכורתו לא משתנה והוא ממשיך לקבל משכורת של מנהל כללי. זהו האלף-בית שהסתדרות לוחמת עליו, ואני בוודאי, אך דבר זה אינו חל על חברי הכנסת, מכיוון שהם נבחרים: יכול חבר-כנסת להיבחר ליושב-ראש ועדה, אחר כך לא להיבחר ולהמשיך לכהן כחבר-כנסת. לגבי הגימלה אין זה כך. לצורך הגימלה נשארת כבר המשכורת הגבוהה, ואין זה חשוב אם קיבל אותה בסוף כהונתו כחבר-כנסת, באמצע או בתחילת כהונתו. זוהי כבר זכות מוקנית שאיש אינו יכול להפקיע אותה. תמתי לשמוע שאין הדבר כך לגבי סגני שרים.

ג. קיסרון:

זה קיים כל הזמן, והניסוק היה שיכול להיות שיצא כחבר-כנסת, וכסגן שר כיהן

בקדנציה הקודמת.

י. רפאל:

לדעתי צריכה הגימלה להחשב על יסוד המשכורת הגבוהה שקיבל אי פעם בתקופת

כהונתו.

מ. ביבי:

אני סבור שמי שמסיים עבודה בדרגת משכורת שהיא, צריכה הגימלה לחול עליו לפי המשכורת האחרונה, וזה החריג היחיד שאני מכיר בארץ שמורידים למישהו מן הגימלה ועושים לו חשבון של סמוצע. אבל לא כן המצב כאשר מדובר במי שהיתה לו קודם דרגה גבוהה ואחר כך עבר לדרגה נמוכה. במקרה זה הרי זה כאילו הסכים מישהו לעבוד בתנאים אחרים, כאילו עבר מדרגת משכורת מסויימת לדרגת משכורת אחרת, ולכן אני מסכים שבמקרה זה יש לחשב את הסמוצע. כלומר, אם היה חבר-כנסת סגן יושב-ראש ובקדנציה הבאה לא כיהן כסגן יושב-ראש והיה מוכן להמשיך כחבר-כנסת, הרי שבמקרה זה צריך לדעת לחול עליו הכלל של סמוצע. אינן יכול לתת לו לפי התפקיד שהיה לו אי פעם. לא יהיה נכון להחיל את הכלל של הסמוצע על מי שמסיים כסגן יושב-ראש, מפני שהוא אינו רוצה לרדת בדרגת השכר.

א. רוזיאל-גאור:

מה דינו עכשיו של חבר-כנסת שהיה בכנסת הראשונה וכיהן כיושב-ראש ועדה וכל משכורתו

אז היתה טאה לירות?

הי"ד מ. ברעם:

הוא מקבל 20% מן המשכורת האחרונה של היום.

א. רוזיאל-גאור:

וגם את התוספת שיוחלט עליה ליושבי-ראש ועדות?

הי"ד מ. ברעם:

אם היה יושב-ראש ועדה.

השאלה כולה היא שאלה נכבדה מאד, ואני רוצה שהות איזו שהיא. אני מציע שלא נעכב את ההחלטה לגבי יושבי-ראש הוועדות בענין הגימלאות. יחד עם זאת אני רוצה לכנס את ועדת המשנה, שבה נברר את הענין ואלי אף נתקן עד סוף הקדנציה, כי לא הייתי רוצה שחברי-הכנסת ירגישו עצמם מקופחים. לאמיתו של דבר אם הסמוצע לא מסוייג לפי המשכורת הגבוהה יותר, הרי שהוא פועל יותר להפחתה מאשר להוספה.

היו"ר מ. ברעם:

אני חולק רק על השקפה אחת שביטא חבר-הכנסת רפאל: אי אפשר לנהוג כמו בסדינה, כאשר בכנסת החמישית אתה יכול להיות יושב-ראש ועדה, ואילו בכנסת הששית - חבר-כנסת רגיל. נחליט, איפוא, עקרונית להחיל זאת על יושב-ראש ועדות הנמצאים בגימלאות, נקבע בהקדם ישיבה של ועדת הסנה, ואחר כך נביא את המלצותינו בפני הוועדה כולה.

ג. סיטרון:

האם אתם מחליטים גם על התקופה שלפני ה-1 ביוני?

לא. ההחלטה היא מן ה-1 ביוני.

היו"ר מ. ברעם:

הוחלט: לאשר את ההחלטה בכפוף לתיקון הבא:
בסעיף 1(2) (ב) במקום "לענין זה ר"ן כהונה כיושב-ראש ועדה מהוועדות הקבועות של הכנסת, אחרי יום א' בסיון תשל"ג (1 ביוני 1973), כדין כהונה כסגן יבוא - לענין זה ר"ן כהונה כיושב-ראש ועדה מהוועדות הקבועות של הכנסת, המנויות בסעיף 12 לתקנון הכנסת, אחרי יום א' בסיון תשל"ג (1 ביוני 1973), כדין כהונה כסגן".

ט. החזר היוון קיצבת חבר כנסת לשעבר

היו"ר מ. ברעם:

כידוע מאפשר החוק היוון גם לנו עד 25% לפני שנתיים קיבל אחד מחברי-הכנסת היוון במסגרת של 25%. לפי הסידור ההיוון הוא עד ל-10 שנים כאשר מנכים לו 25% מן הגימלה. קרו שני דברים שעוררו אצל אותו חבר-הכנסת את ההרגשה שהנה עשה סקח טעות: א. קידמנו את משכורת חברי הכנסת בשנה וחצי האחרונות. ב. החלטת הכנסת, על פי הצעת הממשלה, לתת הנחה של 25% לפנסיונרים. הוא הוכיח שנמשך שנתיים החזיר כמעט שליט מכל ההלוואה שקיבל, אם כי ההלוואה היא ל-10 שנים, וכעת הוא מבקש להחזיר את ההיוון. ביקשת מוועדה, שבה היו סיטרון, היועץ המשפטי של חברי הכנסת, קלוגמן, מטעם משרד המשפטים, למברגר, חשב הכנסת ורוט, הממונה על הגימלאות במשרד האוצר, לבדוק את הענין, והנה מה שהם כותבים:

1. בדיקתנו העלתה כי אין כל תקדים ל"החזרת" סכום שניתן כהיוון חלק מקיצבה בגוף ציבורי כלשהו. 2. לאחר שסקלנו את הנושא לכל צוריו מבחינה עקרונית ומבחינת השלכותיו על העובדים ברשויות הציבור, הגענו פה אחד לכלל מסקנה שתופעה זו של "החזרת" סכום אינה רצויה. 3. במידה שעל אף האסור לעיל יוחלט לאפשר החזרה לגבי חברי כנסת לשעבר, מציעים המשתתפים לסייג את אפשרות ההחזרה כלהלן: ההחזרה תוכל להיעשות רק תוך שלוש חודשים ממועד ההיוון, ובלבד שיוחזר בתשלום אחד סכום ההיוון בניכוי הסכומים שנוכו מהקיצבה עקב ההיוון ובצירוף רבית של 11% לשנה. מחצית הסכומים שנוכו על שבון ההיוון עד למועד ההחזרה יהיו פטורים מתשלום רבית.

צ. ציטרמן:

אולי אפשר לקבל דוגמה כיצד זה מתבטא במספרים?

י. למברגר:

אותו חבר-כנסת קיבל 21 אלף לירות לפני שנתיים. לפי החוק צריך לנכות לו 25% מן הקיצבה שהוא מקבל לתקופה של 10 שנים. היות והשכר גדל עקב תוספת הוקר והשינויים במשכורת, הצלחנו לנכות במשך שנתיים אלה 6,000 לירות. כיום הוא רוצה להחזיר את ההיוון, מבקש שנחזיר לו את הסכום שנכינו ממנו ורוצה לחזור לסידור כאילו לא קיבל היוון.

הוועדה יצאה מהנחה שיכול חבר-כנסת לקבל 21 אלף לירות - ואם הוא צעיר הוא יכול לקבל גם 30 אלף לירות - בתור הלוואה, ואחרי כמה חודשים להחזיר את הכסף, וכך יהיה זה משחק. לא קיים מקרה בסדינה שאשר להחזיר היוון.

א. רזיאל-גאור:

לפי זה גורם נזק אם מחזירים?

י. למברגר:

ערך הכסף שקיבל לפני שנתיים אינו שווה לערכו כיום.

י. למברגר:

אלטרנטיבה אחת שאנחנו מציעים היא לא לאפשר. אלטרנטיבה שניה - במקרה שיוחלט לאפשר לו להחזיר את ההיוון, שיחזיר בבת אחת את הכסף שקיבל - 21 אלף לירות, פחות 6 אלפים הלירות שכבר נוכו, וישלם רבית עבור הכסף שקיבל, למעט מחצית הסכומים שנוכו.

הי"ר מ. ברעם:

הייתי מצטרף להצעה 1 ו-2, אך בהתחשב בכך שסייגנו את האלטרנטיבה השלישית ל-30 חודשים, אני מציע לוועדה לקבל אלטרנטיבה זו.

א. רוזיאל-גאור:

האם את הכסף שקיבל, קיבל סך הכנסת, או שהיה על הכנסת ללוות אותו?

י. למברגר:

הכנסת שילמה, אבל הכסף הוא מאוצר הסדינה.

א. רוזיאל-גאור:

מדוע הוא צריך לשלם רבית?

הי"ר מ. ברעם:

הוא לא צריך לקבל סתנה.

צ. צימרמן:

אני חושב שההצעה המוצעת היא נדיבה ביותר, כי בכל זאת לא צריכה להיות ההרגשה שכספי הציבור הם כביכול כספי הפרט. מכיוון שאותו חבר-כנסת נהנה סך שערך הכסף ירד, עליו לשלם רבית.

הי"ר מ. ברעם:

אין ספק שזו הצעה נדיבה. קודם כל לא נותנים היום כסף ברבית של 11%, שנית - לא מחייבים אותו בהצמדה. אנחנו עושים בענין זה לפנים משורת הדין.

הנחלט:

לאפשר החזרת היוון לגבי חברי כנסת לשעבר בכפוף לסייג הבא: ההחזרה תוכל להיעשות רק תוך שלושים חודשים ממועד ההיוון, ובלבד שיוחזר בתשלום אחד סכום ההיוון בניכוי הסכומים שנוכו מהקצבה עקב ההיוון ובצירוף רבית של 11% לשנה. מחצית הסכומים שנוכו על חשבון ההיוון עד למועד ההחזרה יהיו פטורים מתשלום רבית.

הישיבה ננעלה בשעה 10.20